

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ Α.Π.Ε. ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΒΕΛΤΙΣΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΙΔΙΩΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ (Ιούλιος 2004)

Συγγραφέας: ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Συγγραφέας: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

I. Εισαγωγικά

Η επέκταση της παραγωγής ηλεκτρισμού με χρήση Α.Π.Ε., και ιδίως αιολικής ενέργειας, αποτελεί βασικό στόχο στις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες και σταθερή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το γεγονός αυτό εξηγείται ενόψει των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που παρουσιάζει αυτή η μέθοδος παραγωγής ενέργειας σε σχέση με τις γνωστές συμβατικές μεθόδους. Εξάλλου, αποτελεί κοινό τόπο ότι η διάδοση της αιολικής ενέργειας συμβάλλει στην αειφόρο ανάπτυξη σε όλες τις διαστάσεις της (περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική).

Παρά τις πρόσφορες περιβαλλοντικές συνθήκες της χώρας μας, η χρήση της αιολικής ενέργειας για την παραγωγή ηλεκτρισμού χρονολογείται ουσιαστικά μόλις από το 1995, η ανάπτυξή της δε γίνεται με αργούς ρυθμούς. Η καθυστέρηση οφείλεται στο απρόσφορο νομοθετικό πλαίσιο, στην έλλειψη ενός αξιόπιστου διοικητικού συστήματος, στην παράλειψη διαμόρφωσης βέλτιστων πρακτικών (best practices) και στον έλεγχο νομιμότητας που ασκεί το Συμβούλιο Επικρατείας. Τα βήματα που συντελέστηκαν την τελευταία δεκαετία με τη θέσπιση ειδικών νομοθετικών ρυθμίσεων δεν είναι δυνατόν να θεωρηθούν ικανοποιητικά και δεν ανταποκρίνονται στις αυξημένες υποχρεώσεις που απορρέουν από το κοινοτικό και το διεθνές δίκαιο για την ανάπτυξη των Α.Π.Ε., αλλά και στις ανάγκες της εποχής μας.

Στο κείμενο αυτό αναδεικνύονται τα βασικότερα κενά και οι κυριότερες

ανεπάρκειες που παρουσιάζουν το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και το διοικητικό σύστημα εφαρμογής του. Επίσης, επιχειρείται να διατυπωθούν, σε αδρές γραμμές, προτάσεις πολιτικής για την αναμόρφωση του νομικού πλαισίου και του διοικητικού συστήματος καθώς επίσης και τη διαμόρφωση βέλτιστων πρακτικών.

Οι εν λόγω προτάσεις λαμβάνουν υπόψη τις νομικές υποχρεώσεις που ανέλαβε η χώρα μας αφενός στο πλαίσιο της συμμετοχής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Καταστατικές Συνθήκες, κανονιστικές πράξεις και διεθνείς συμφωνίες που δεσμεύουν την Ένωση) και αφετέρου απέναντι στη διεθνή κοινότητα, ιδίως με την επικύρωση του Πρωτοκόλλου του Κυότο. Τέλος, επιβάλλεται η εναρμόνιση της νομοθεσίας μας με τη νομολογία του Σ.τ.Ε., στην οποία έχουν παγιωθεί ορισμένοι «καθοδηγητικοί άξονες».

II. Προτάσεις για την αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου

1. Η αναμόρφωσή του

Ένα από τα κυριότερα προβλήματα που διακρίνουν το νομοθετικό πλαίσιο είναι η έλλειψη σαφήνειας και συνοχής των κανόνων που διέπουν την εγκατάσταση και τη λειτουργία των σταθμών Α.Π.Ε. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα ανωτέρω ζητήματα ρυθμίζονται από πέντε συνολικά νόμους (ν. 2244/1994, 2643/1998, 2773/1999, 2941/2001 και 3175/2003), οι οποίοι εξειδικεύτηκαν με την έκδοση τεσσάρων υπουργικών αποφάσεων (Δ6/Φ1/ΟΙΚ. 8295/19.04.1995, Δ6/Φ1/ΟΙΚ.8860/1998, Δ6/Φ1/2000 και Δ6/Φ1/10200/05.07.2002) και, πρόσφατα, μίας κοινής υπουργικής απόφασης (1726/18.04.2003). Σε πολλές διατάξεις παρατηρούνται συχνά επικαλύψεις, αντιφάσεις και ασάφειες, ενώ δεν είναι πάντοτε ευκρινές ποιοί κανόνες εξακολουθούν να ισχύουν.

Το νομοθετικό πλαίσιο αποτελείται έτσι από διατάξεις διάσπαρτες σε διάφορα νομοθετήματα, οι οποίες ρυθμίζουν -ορισμένες φορές μάλιστα αποσπασματικά- ζητήματα που αναφέρονται στην εγκατάσταση και τη λειτουργία των μονάδων Α.Π.Ε. Εκτός αυτού, οι ρυθμίσεις των κανονιστικών πράξεων στερούνται κάποτε ασφαλούς

εξουσιοδοτικού ερείσματος. Γι' αυτούς τους λόγους κρίνεται επιβεβλημένη η αποσαφήνιση, η απλούστευση, η τροποποίηση και η συμπλήρωση του σχετικού νομικού πλαισίου. Η τροποποίηση των συναφών κανόνων, όπου φυσικά απαιτείται, και η συμπλήρωσή τους με νέους μπορεί να ανατεθεί σε ολιγομελή Ομάδα ειδικών επιστημόνων και εκπροσώπων της διοίκησης με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης. Το έργο της πρέπει να ολοκληρωθεί εντός τακτού και εύλογου χρονοδιαγράμματος.

2. Εναρμόνιση της νομοθεσίας με τη νομολογία του Σ.τ.Ε.

Το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο της χώρας δεν είχε ως σήμερα την ευκαιρία να εξειδικεύσει στην αναγκαία έκταση τη νομολογία του για τους σταθμούς Α.Π.Ε. Εξαιρέση αποτελεί το ζήτημα της εγκατάστασής τους σε δάση ή δασικές εκτάσεις. Σύμφωνα με τη νομολογία, για την εγκατάσταση σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού με χρήση αιολικής ενέργειας σε δάση και δασικές εκτάσεις απαιτείται ειδικό νομοθετικό έρεισμα (Σ.τ.Ε. 172-174/2003, 1324/2001, 1322/2001, 2528/2000, 2526/2000). Το σχετικό κενό αντιμετώπισε ήδη ο ν. 2941/2001, με τον οποίο καθίσταται δυνατή, υπό όρους, η εγκατάσταση και λειτουργία των σταθμών αυτών σε δάση ή δασικές εκτάσεις.

Το γεγονός ότι το Σ.τ.Ε. δεν είχε την ευκαιρία ως σήμερα να διαμορφώσει πλήρως νομολογία για τα αιολικά πάρκα δεν επιτρέπει πάντοτε την πιθανολόγηση μελλοντικών κρίσεών του. Οι επιλογές του νομοθέτη πρέπει πάντως να έχουν ως γνώμονα τη νομολογία του Σ.τ.Ε. σε συναφή ζητήματα και φυσικά τις καθοδηγητικές αποφάσεις 2939/2000 Ολομ., 2940/2000 Ολομ. και 2805/1997. Προσπάθεια πρέπει επίσης να καταβληθεί για τη συνεκτίμηση, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, του κοινοτικού κεκτημένου, όπως αυτό αποτυπώνεται στην οδηγία 2001/77 αλλά και στις προβλέψεις του Πρωτοκόλλου του Κυότο του 1997 που δεσμεύει συμβατικά την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ειδικότερα, μπορούν να παρατηρηθούν τα εξής:

α. Ευρύτερος χωροταξικός σχεδιασμός

Εν πρώτοις τίθεται το ζήτημα, αν η εγκατάσταση μονάδων Α.Π.Ε. πρέπει να πραγματοποιείται στο πλαίσιο ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού, που να επιτρέπει τη χωροθέτησή τους με επιστημονικά κριτήρια και με βάση τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής. Εν προκειμένω το Σ.τ.Ε. έχει, σε ορισμένες περιπτώσεις, δεχθεί ότι από το άρθρο 24 του Συντάγματος απορρέει ευθέως η υποχρέωση χωροταξικού σχεδιασμού για έργα που έχουν ευρύτερες επιπτώσεις, όπως είναι η κατασκευή λιμένων (βλ. Σ.τ.Ε. 1434/1998), η εγκατάσταση ιχθυοτροφείων (βλ. Σ.τ.Ε. 2844/1993), η κατασκευή φυλακών (βλ. Σ.τ.Ε. 3249/2000, Π.Ε. 405/1999, 108/1999), η εγκατάσταση βιομηχανιών (βλ. Σ.τ.Ε. 2319/2002) κ.ά. Το Δικαστήριο δεν υιοθετεί πάντως την άποψη ότι το Σύνταγμα επιβάλλει την απαγόρευση πραγματοποίησης έργων, όχι πάντως μεγάλης κλίμακας, που δεν είναι ενταγμένα σε χωροταξικό σχεδιασμό (βλ. Σ.τ.Ε. Ολομ. 3478/2000, 4498/1998. Πρβλ. Σ.τ.Ε. 3135/2002 Ολομ., 4308/2001, 3255/2000 κ.ά.).

Δεν αποκλείεται έτσι να κρίνει ότι η εγκατάσταση και λειτουργία μονάδων Α.Π.Ε. αποτελεί οχλούσα δραστηριότητα με ευρύτερες επιπτώσεις. Στην περίπτωση αυτή, θα ήταν αναγκαίος προηγουμένως ο χωροταξικός σχεδιασμός. Προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος ακύρωσης συναφών διοικητικών πράξεων επιβάλλεται είτε να εκπονηθεί εθνικός χωροταξικός σχεδιασμός^[1] -ο οποίος να περιλάβει περιοχές για εγκατάσταση αιολικών σταθμών- είτε περιφερειακός χωροταξικός σχεδιασμός με γνώμονα τις περιφέρειες της χώρας ή και περισσότερους νομούς.

Η προσφορότερη και λιγότερο χρονοβόρα λύση είναι ασφαλώς η θεσμοθέτηση περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού. Το περιφερειακό σχέδιο εκπονείται με ειδικές προβλέψεις για την εγκατάσταση αιολικών πάρκων και, αν δεν εκμηδενίζει, περιορίζει δραστικά τον κίνδυνο ακύρωσης σχετικών πράξεων από το ΣτΕ. Ως τότε, οι πράξεις χορήγησης αδειών εγκατάστασης αιολικών πάρκων πρέπει να βασίζονται σε κριτήρια χωροταξικού σχεδιασμού, τα οποία να είναι σε θέση να αναπληρώσουν, σε σημαντικό βαθμό, την έλλειψη εθνικού ή περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού.

β. Ζώνες Ανάπτυξης Α.Π.Ε. (Ζ.Α.Α.Π.Ε.)

Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο δεν περιλαμβάνει ρύθμιση για τη δημιουργία «Ζωνών Ανάπτυξης Α.Π.Ε.» (Ζ.Α.Α.Π.Ε.) κατά τα πρότυπα των ζωνών βιομηχανικής ανάπτυξης και των ζωνών που προβλέπουν οι διατάξεις για τον χωροταξικό σχεδιασμό. Ειδικότερα, οι Ζ.Α.Α.Π.Ε. που αφορούν αιολικά πάρκα προβλέπεται να

θεσπισθούν σε περιοχές με υψηλό αιολικό δυναμικό και σχετικά χαμηλή οικιστική ή περιβαλλοντική επιβάρυνση.

Η δυνατότητα καθορισμού Ζ.Α.Α.Π.Ε. και τα βασικά ζητήματα που συνέχονται με αυτές πρέπει να προβλεφθούν με νόμο, ενώ η ρύθμιση ειδικότερων ζητημάτων πραγματοποιείται με προεδρικά διατάγματα ή υπουργικές απόφασεις. Έτσι, επιτρέπεται η δημιουργία μεγάλων αιολικών πάρκων στις πιο πρόσφορες προς τούτο περιοχές, κατά τα πρότυπα που ισχύουν σε άλλες χώρες της Ένωσης. Η οργάνωση μεγάλων αιολικών πάρκων σε Ζ.Α.Α.Π.Ε. εξυπηρετεί, δίχως αμφιβολία, τους στόχους για την κάλυψη των αναγκών ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. που προβλέπει η Οδηγία 2001/77[2], καθώς και τις υποχρεώσεις που ανέλαβε η Ελλάδα με το Πρωτόκολλο του Κυότο[3]. Οι παραπάνω στόχοι και υποχρεώσεις δεν μπορούν, υπό καμία εκδοχή, να ικανοποιηθούν με τους σημερινούς ρυθμούς ανάπτυξης των μονάδων Α.Π.Ε. στη χώρα μας.

γ. Νομιμότητα της ΚΥΑ 1726/2003

Η ΚΥΑ 1726/2003 εκδόθηκε, όπως αναφέρεται στο προοίμιό της, με βάση τις νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις που περιέχονται στο άρθρο 2 παρ. 10 περιπτ. β' του ν. 3010/2002 και στο άρθρο 2 παρ. 7 και 10 περιπτ. β' του ν. 2941/2001. Εν πρώτοις, η εξουσιοδότηση του ν. 3010/2002 αφορά τον «καθορισμό των προδιαγραφών και του περιεχομένου των κάθε τύπου Προμελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Περιβαλλοντικής Έκθεσης για κάθε ομάδα έργων ή δραστηριοτήτων, τα δικαιολογητικά και το περιεχόμενο των φακέλων με βάση τους οποίους οι αρμόδιες αρχές αποφασίζουν εάν επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από τον εκσυγχρονισμό, την επέκταση, τη βελτίωση, την τροποποίηση ή την ανανέωση έργου ή δραστηριότητας, καθώς και ο συνδυασμός των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης της προαναφερόμενης απόφασης με τις διαδικασίες χορήγησης άλλων αδειών που απαιτούνται για τα έργα και τις δραστηριότητες που προβλέπονται στο άρθρο 3 [εν. του ν. 1650/1986]». Εξάλλου, η εξουσιοδότηση του ν. 2941/2001 αφορά τον «καθορισμό των κριτηρίων, όρων, περιορισμών, προϋποθέσεων και αποστάσεων από όρια οικισμών για την περιβαλλοντική αδειοδότηση των εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης Α.Π.Ε.».

Με την ανωτέρω ΚΥΑ, που επιχειρεί, μετά τα προβλήματα που ανέκυψαν στην

πράξη, να απλοποιήσει και να εκλογικεύσει τη διαδικασία αδειοδότησης σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε ορίζονται -όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 παρ. 2- «οι αδειοδοτούσες υπηρεσίες, οι γνωμοδοτούντες φορείς, το ακριβές και ρητώς προσδιοριζόμενο αντικείμενο γνωμοδότησης κάθε φορέα, οι προθεσμίες αδειοδότησης και οι αποκλειστικές προθεσμίες γνωμοδότησης». Επισημαίνεται ότι με το άρθρο 2 της ΚΥΑ υιοθετείται κατ' αρχήν η μεθόδος "one - stop shop" για την έγκριση της Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης, των περιβαλλοντικών όρων, καθώς και για την επέμβαση σε δάσος ή σε δασική έκταση.

Με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 ορίζονται οι γνωμοδοτούσες υπηρεσίες και φορείς για την έκδοση των ανωτέρω εγκρίσεων, καθώς και τα αντικείμενα των σχετικών γνωμοδοτήσεων. Επίσης, το άρθρο 6 καθορίζει τη διαδικασία για την έγκριση επέμβασης σε δάσος ή δασική έκταση. Τέλος, οι διατάξεις του άρθρου 7 προβλέπουν αποκλειστικές προθεσμίες για τη διαβίβαση του φακέλου από την αδειοδοτούσα αρχή στις υπηρεσίες ή στους φορείς που είναι αρμόδιοι προς έκδοση των σχετικών γνωμοδοτήσεων. Αξίζει πάντως να σημειωθεί ότι είναι αμφίβολο, αν ορισμένες από τις ανωτέρω διατάξεις της ΚΥΑ εμπίπτουν στις προαναφερόμενες εξουσιοδοτήσεις των ν. 3010/2002 και 2941/2001.

Ειδικότερα, οι εν λόγω νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις δεν φαίνεται να προσφέρουν πάντοτε επαρκές έρεισμα στις διατάξεις της. Δεν αποκλείεται έτσι το Σ.τ.Ε., εξετάζοντας τον σχετικό λόγο, να ακυρώσει διοικητικές πράξεις για την εγκατάσταση σταθμών Α.Π.Ε., με το σκεπτικό ότι οι σχετικές εγκρίσεις στερούνται ερείσματα. Για την αποφυγή ενός τέτοιου ενδεχομένου, κρίνεται αναγκαία η συνολική νομοθετική ρύθμιση του ζητήματος. Πρέπει συνεπώς να θεσπισθεί νόμος που είτε να παρέχει ασφαλές έρεισμα στην ΚΥΑ του 2003 είτε να ρυθμίσει ο ίδιος όλα τα συναφή (βασικά και λεπτομερή) ζητήματα.

III. Υιοθέτηση της μονοαπευθυντικής διαδικασίας και διαμόρφωση βέλτιστων πρακτικών

1. Η μονοαπευθυντική διαδικασία ("one-stop shop")

Βασικό εμπόδιο για την απρόσκοπτη ανάπτυξη και επέκταση της χρήσης αιολικής ενέργειας είναι η πολυδιάσπαση των αρμοδιοτήτων που αφορούν τις

αδειοδοτήσεις για την εγκατάσταση και τη λειτουργία Α.Π.Ε. μεταξύ περισσότερων Υπουργείων και των υπηρεσιών τους. Πρόκειται για ένα κατακερματισμένο και ανορθολογικό σύστημα επιμέρους διοικητικών αρμοδιοτήτων, το οποίο αποδεικνύεται συχνά εξαιρετικά πολύπλοκο και δυσκίνητο. Αναπόφευκτη συνέπεια είναι η μεγάλη χρονική καθυστέρηση στην ολοκλήρωση των σταδίων που περιλαμβάνονται στη σύνθετη διοικητική ενέργεια για την έγκριση των μελετών περιβαλλοντικών όρων και για κάθε μορφής αδειοδότηση ή σύμπραξη σε αυτήν για τη λειτουργία σταθμών Α.Π.Ε.

Η χρονική καθυστέρηση των σχετικών διαδικασιών καθιστά συχνά ανεπίκαιρο ή ακόμη και άνευ αξίας το επενδυτικό σχέδιο. Με τις συνθήκες που ισχύουν καταταλαιπωρούνται οι επενδυτές, δεν δημιουργούνται νέες θέσεις απασχόλησης, εγκαταλείπονται αναπτυξιακές πρωτοβουλίες και χάνονται κοινοτικές χρηματοδοτήσεις. Είναι λοιπόν επιβεβλημένη η περαιτέρω απλοποίηση και εκλογίκευση με σύγχρονο πνεύμα των σχετικών διαδικασιών για την έκδοση αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας σταθμών Α.Π.Ε. Η πιο δραστική λύση θα ήταν ασφαλώς η υιοθέτηση της μονοαπευθυντικής διαδικασίας (*one - stop shop*). Όπως σημειώθηκε παραπάνω, η ΚΥΑ 1726/2003 προβλέπει εν σπέρματι τη μέθοδο αυτή, η οποία δεν φαίνεται πάντως, αφού δεν έχουν δημιουργηθεί οι αναγκαίες προϋποθέσεις, να έχει εφαρμοστεί στην πράξη. Η διαδικασία που ακολουθείται παραμένει έτσι ιδιαίτερα χρονοβόρα.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος προτείνεται η υιοθέτηση αμιγώς της μεθόδου *one-stop shop*. Η λύση αυτή συμβάλλει στην ταχύρυθμη επέκταση των Α.Π.Ε., προάγει τη βιώσιμη ανάπτυξη και βοηθά στην πρόοδο της εθνικής οικονομίας. Ειδικότερα, κρίνεται αναγκαία η δημιουργία νέας Δ/νσης στο Υπουργείο Ανάπτυξης (Δ/νση Α.Π.Ε.), η οποία θα συντονίζει τις αρμόδιες υπηρεσίες όλων των Υπουργείων και θα μεριμνά για τη χορήγηση των σχετικών αδειών και εγκρίσεων για την εγκατάσταση και λειτουργία μονάδων Α.Π.Ε. Στην αρμοδιότητα της Δ/νσεως αυτής περιλαμβάνονται ειδικότερα:

i) Η προέγκριση του επενδυτικού σχεδίου, με βάση σχετικό αίτημα του ενδιαφερομένου, το οποίο θα συνοδεύεται από ειδική οικονομικοτεχνική μελέτη, καθώς και από το σύνολο των απαραίτητων δικαιολογητικών για την εγκατάσταση και λειτουργία σταθμών Α.Π.Ε.

ii) Η ταχεία διαβίβαση των στοιχείων του φακέλου, μαζί με την πράξη

προέγκρισης του επενδυτικού σχεδίου, στη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (Ρ.Α.Ε.) και στη Δ/νση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης της οικείας Περιφέρειας.

iii) *Ο συντονισμός των διοικητικών αρχών* που συμμετέχουν με πράξεις τους στις σύνθετες διοικητικές ενέργειες, οι οποίες ολοκληρώνονται με τη χορήγηση αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας των ανωτέρω σταθμών.

iv) *Η συγκέντρωση:* i) της απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης, που εκδίδεται μετά τη γνωμοδότηση της Ρ.Α.Ε., και ii) των αποφάσεων αδειοδότησης για την εγκατάσταση και τη λειτουργία των σταθμών Α.Π.Ε.

v) *Η τήρηση ειδικού ηλεκτρονικού αρχείου αδειών* σταθμών Α.Π.Ε. και η διαβίβαση αντιγράφων τους στη Ρ.Α.Ε.

Η υιοθέτηση της μεθόδου *one-stop shop* και η συγκρότηση ανάλογης οργανικής μονάδας θα επιτάχυναν τις σχετικές διοικητικές διαδικασίες και θα διασφάλιζαν τον εσωτερικό διοικητικό συντονισμό.

2. Βέλτιστες πρακτικές

Κατά την εφαρμογή της παραπάνω διαδικασίας πρέπει να διαμορφωθούν βέλτιστες πρακτικές που εγγυώνται τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Η παγίωσή τους αποτελεί προϋπόθεση για την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία της διαδικασίας. Πρέπει να σημειωθεί ότι παγιωμένες πρακτικές δεν πρέπει να αμφισβητούνται. Εξαιρέσεις μπορεί να γίνονται αποδεκτές μόνον σε περιπτώσεις που οι υπάρχουσες επιδέχονται πράγματι βελτίωση.

Οι βέλτιστες πρακτικές αναφέρονται ιδίως στην εσωτερική επικοινωνία των δημοσίων υπηρεσιών με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών, στην πιστή τήρηση χρονοδιαγραμμάτων, στη φιλική και εποικοδομητική επικοινωνία των ενδιαφερομένων με την μονοαπευθυντική υπηρεσία, στην έγκαιρη και αξιόπιστη ενημέρωση των

πολιτών και των Ο.Τ.Α. όπου απαιτείται και, γενικότερα, στην επικράτηση ενός νέου πνεύματος συνεργασίας της διοίκησης με τους πολίτες.

III. Συμπεράσματα

1. Η εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τα αιολικά πάρκα εμφανίζει σημαντικές ανεπάρκειες και δυσλειτουργίες. Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται, κατά τρόπο ανάγλυφο, στην περιορισμένη μέχρι σήμερα ανάπτυξη της παραγωγής ηλεκτρισμού με χρήση αιολικής ενέργειας.

2. Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο δεν είναι σε θέση να δώσει ώθηση στην ανάπτυξη των αιολικών πάρκων, για να μπορέσει η χώρα μας να εκπληρώσει εγκαίρως τις ποσοτικοποιημένες υποχρεώσεις της που απορρέουν από το Πρωτόκολλο του Κυότο του 1997 και την οδηγία 2001/77. Τούτο οφείλεται, εν πρώτοις, στο γεγονός ότι το νομοθετικό πλαίσιο εμφανίζει ασάφειες, επικαλύψεις και σημαντικές ελλείψεις. Με αυτά τα δεδομένα, όσοι επιχειρούν να ιδρύσουν αιολικά πάρκα βρίσκονται συχνά εκτεθειμένοι στον κίνδυνο ακυρωτικών αποφάσεων του Σ.τ.Ε. Για την αντιμετώπιση όλων αυτών των προβλημάτων είναι αναγκαία η συνολική αξιολόγηση, η εκκαθάριση, η ανανέωση και ο εμπλουτισμός του νομοθετικού πλαισίου.

3. Αναγκαία είναι επίσης η διαμόρφωση ενός αξιόπιστου και συνεκτικού διοικητικού συστήματος με τη διαμόρφωση και παγίωση βέλτιστων πρακτικών. Με άλλα λόγια, είναι επιβεβλημένη και επείγουσα η επεξεργασία μιας νέας πολιτικής τόσο στο επίπεδο της νομοθεσίας όσο και στο επίπεδο της διοίκησης που να συμβάλλει στην ανάπτυξη της χώρας σε μια ευαίσθητη και πολλά υποσχόμενη περιοχή. Μια πολιτική, που να θεμελιώνεται στην αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η χώρα απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη διεθνή κοινότητα.

[1] Σύμφωνα, πάντως, με τη 2η Εθνική Έκθεση «Για το επίπεδο διεύθυνσης της ανανεώσιμης ενέργειας το έτος 2010 (άρθρα 3 και 6 της Οδηγίας 2001/77/ΕΚ)», Αθήνα Οκτώβριος 2003, σ. 7, «στα πλαίσια του ν. 2742/1999 επίκειται η δημοσίευση προσκλήσεως εκδηλώσεως ενδιαφέροντος με αντικείμενο τη σύνταξη πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τη χωρική ανάπτυξη του τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας».

[2] Η οδηγία αυτή προβλέπει συγκεκριμένα στο παράρτημά της για την Ελλάδα ενδεικτικό στόχο κάλυψης από Α.Π.Ε. σε ποσοστό της ακαθάριστης κατανάλωσης ενέργειας κατά το έτος 2010 ίσο με 20,1%. Σημειώνεται ότι το έτος 2002 η συμμετοχή των σταθμών χρήσης της αιολικής ενέργειας στη συνολική παραγωγή ηλεκτρισμού δεν υπερέβη το 2%, ενώ το σύνολο της συμμετοχής των Α.Π.Ε. προσέγγισε μόλις το 2,5%.

[3] Το Πρωτόκολλο του Κυότο προβλέπει για την Ελλάδα συγκράτηση του ρυθμού αύξησης του διοξειδίου του άνθρακα κατά το έτος 2010 και άλλων αερίων που επιτείνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου κατά 25% σε σχέση με το έτος 1990.